

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v B., proti žalovanej **S.**, so sídlom v B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 8 C 714/1998, na dovolania žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2000 sp. zn. 4 Co 568/1999, uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. augusta 2001 sp. zn. 4 Co 369/2000, uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 483/2002 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2008 sp. zn. 2 Co 11/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 483/2002 a dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2008 sp. zn. 2 Co 11/2008 **o d m i e t a**.
2. Konanie o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2000 sp. zn. 4 Co 568/1999 a o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. augusta 2001 sp. zn. 4 Co 369/2000 **z a s t a v u j e**.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou z 18. mája 1998 domáhal, aby žalovaná bola súdom zaviazaná zaplatiť mu 200 Sk ako náhradu škody, ktorú mu spôsobila.

Okresný súd Bardejov rozsudkom zo 4. augusta 1998 č.k. 8 C 714/1998-21 žalobu zamietol ako neopodstatnenú, lebo dospel k záveru, že žalobcovi nevznikla majetková ujma, za ktorú by niesla žalovaná zodpovednosť.

Uvedený rozsudok napadol žalobca odvolaním. Krajský súd v Prešove vytýčil odvolacie pojednávanie na 26. január 2000. Žalobca v podaní z 24. januára 2000 odvolaciemu súdu oznámil, že pojednávania sa nezúčastní, lebo je pre neho „neidentifikovateľné“ (na tom istom súde sa vedie viacero sporov s tými istými účastníkmi) a „nevie s istotou posúdiť, o čo konkrétne ide“. Predmetné pojednávanie sa neuskutočnilo a odvolací súd vytýčil ďalší termín pojednávania na 27. marca 2000; predvolanie na toto pojednávanie prevzal žalobca osobne 25. februára 2000. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 27. marca 2000 sp. zn. 4 Co 568/1999 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Výrok vo veci samej odôvodnil vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom rozhodnutia súdov označil za nezákonné. Odvolaciemu súdu vytkol, že rozsudok vyhlásil v jeho neprítomnosti, že „nedodrжал 30-dňovú zákonnú lehotu na vypravenie rozsudku odvolacím súdom pre účastníkov konania“ a že nerešpektoval jeho „univerzálne ospravedlnenie zo zdravotných dôvodov“ z 24. februára 2000 a vec prejednal v jeho neprítomnosti.

Uznesením z 13. septembra 2000 č.k. 8 C 714/1998-46 Okresný súd Bardejov nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov s odôvodnením, že jeho majetkové pomery dovoľujú, aby platil súdne poplatky a že v jeho prípade ide o svojvoľné uplatňovanie práva na náhradu škody. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením z 31. augusta 2001 sp. zn. 4 Co 369/2000 napadnuté rozhodnutie potvrdil s poukazom na jeho vecnú správnosť. Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Rozhodnutie, proti ktorému ho podal, označil za „nereálne, neaktuálne, neopodstatnené a zavádzajúce“.

Okresný súd Bardejov uznesením z 12. júla 2002 č.k. 8 C 714/1998-63 rozhodol, že žalobcovi neustanovuje zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 483/2002 napadnuté rozhodnutie potvrdil, lebo odvolacie námietky považoval za nedôvodné.

Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa jeho názoru nespravodlivé a v rozpore so zákonom prehliada, že v jeho prípade boli splnené predpoklady pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Po podaní žiadosti žalobcu zo 18. júna 2007, ktorou sa domáhal ustanovenia zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, Okresný súd Bardejov uznesením z 26. novembra 2007 č.k. 8 C 714/1998-100 žalobcovi neustanovil zástupcu pre dovolacie konanie. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením z 31. januára 2008 sp. zn. 2 Co 11/2008 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil s odôvodnením, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre ustanovenie zástupcu účastníkovi konania (§ 30 O.s.p.). Toto uznesenie odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca s tým, že rozhodnutie je „nereálne, neaktuálne, neopodstatnené a zavádzajúce“, a to predovšetkým preto, lebo súdy nesprávne vyhodnotili jeho majetkové a sociálne pomery. Ich postupom mu bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaná sa k dovolaniam žalobcu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal včas účastník konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

1. Z dôvodov, ktoré so zreteľom na okolnosti danej veci vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), posudzoval dovolací súd najskôr to, či sú procesne prípustné dovolania žalobcu smerujúce proti uzneseniam Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 483/2002 a z 31. januára 2008 sp. zn. 2 Co 11/2008.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce

uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže v prípade dovolateľom napadnutých uznesení ide o také uznesenia odvolacieho súdu, ktoré nevykazujú znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť dovolaní žalobcu vyvodit' z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by v konaní pri rozhodovaní o jeho žiadostiach, aby mu súd ustanovil zástupcu z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/

O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolaní žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolateľ tvrdí, že mu v konaní pri rozhodovaní o uvedených žiadostiach bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možností pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Žalobca podal žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, výšku súdneho poplatku, predpokladané trovy dokazovania, povahu žalobou uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to

pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne.

Žalobca sa na pojednávaní 4. augusta 1999 (viď č.l. 17 spisu) pred Okresným súdom Bardejov vyjadril, že v konaní sa domáha náhrady škody v zmysle Občianskeho zákonníka, a nie v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Šetrením osobných majetkových a sociálnych pomerov žalobcu, ku ktorému v danom prípade pristúpili sudy nižších stupňov, boli obstarané skutkové zistenia tvoriace podklad pre rozhodnutie súdu.

Zistený skutkový stav podriaďuje súd pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy v rámci právneho posúdenia. Právne posúdenie je nesprávne, ak sa súd pri ňom dopustil omylu buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval. Právnym posúdením ale súd nemôže účastníkovi odňať možnosť konať pred súdom, lebo právnym posúdením sa mu neznemožňuje realizácia jeho procesných práv (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Nesprávne právne posúdenie preto treba považovať (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); tento dôvod ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa sudy pri rozhodovaní o žiadostiach žalobcu, aby mu bol ustanovený zástupca z radov advokátov, dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúceho za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže procesná prípustnosť oboch dovolaní žalobcu smerujúcich proti uzneseniam odvolacieho súdu, ktorými boli potvrdené uznesenia o neustanovení žalobcovi zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol tieto jeho dovolania ako smerujúce proti rozhodnutiam, proti ktorým dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2000 sp. zn. 4 Co 568/1999, ktorým bol potvrdený žalobu zamietajúci rozsudok Okresného súdu Bardejov zo 4. augusta 1998 č.k. 8 C 714/1998-21, a pokiaľ ide o dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. augusta 2001 sp. zn. 4 Co 369/2000, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bardejov z 13. septembra 2000 č.k. 8 C 714/1998-46 nepriznávajúce žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Zo spisu vyplýva, že žalobca bol poučený o tom, že dovolateľ bez právnického vzdelania musí byť zastúpený advokátom. Žalobca nepreukázal, že má právnické vzdelanie a bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov. Napriek tomu však do spisu nezaložil advokátovi udelenú plnú moc na jeho zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok uvedenej osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o týchto dovolaniach žalobcu zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom sa nemohol zaoberať ich procesnou prípustnosťou ani dôvodnosťou.

Žalobca z procesného hľadiska zaviniť, že sa jeho dovolania museli odmietnuť (resp. že sa konanie o jeho dovolaniach muselo zastaviť), a preto mu vznikla povinnosť nahradiť trovy

dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. januára 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková